

Op Stapel 2026-09

27 april 2026

- › *In de rubriek [Op Stapel](#) geven de collega's van de afdeling Beleid en Belangenbehartiging kort toelichting bij ontwerpregelgeving die eerstdaags wordt behandeld in het Vlaams Parlement (decreten) of door de Vlaamse Regering wordt goedgekeurd (besluiten).*

De toelichting geeft de stand van zaken weer bij het afsluiten van de onderhandelingen in Sectorcomité X. Definitief uitsluitel kan uiteraard alleen de tekst geven die in het Belgisch Staatsblad wordt gepubliceerd.

Voor bijkomende inlichtingen kunt u terecht bij:

GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
Afdeling Beleid en Belangenbehartiging
Team Beleidsthema's en Onderhandelingen

Joachim Van Tilburg en Els Supply (wat de toelichting betreft)
joachim.van.tilburg@g-o.be els.supply@g-o.be

Geert Spiessens (wat het standpunt van het GO! betreft)
geert.spiessens@g-o.be

In deze aflevering:

- Besparingen in het secundair onderwijs
- Organisatie van de levensbeschouwelijke vakken

▸ Besparingen in het secundair onderwijs

- Het aantal uren-leraar voor het onderwijzen van vakken in het **voltijds secundair onderwijs**, zonder rekening te houden met de vakken godsdienst, niet-confessionele zedenleer, cultuurbeschouwing en eigen cultuur en religie, wordt op de volgende wijze vastgesteld:
 - elke leerling genereert een coëfficiënt uren-leraar naargelang van het gevolgde structuuronderdeel;
 - per afzonderlijke leerlingengroep genereert elke leerling een extra coëfficiënt uren-leraar gebaseerd op degressiviteit.
 - ➔ **Het is dit tweede punt dat in het kader van de besparingen wordt aangepast naar volgend overzicht (= verlaging van de schalen met 10%):**
- a) leerlingengroep eerste graad: eerste leerjaar A + tweede leerjaar A:
 - 1) schijf van 1 tot en met 25 leerlingen: 0,585;
 - 2) schijf van 26 tot en met 50 leerlingen: 0,315;
 - 3) schijf van 51 tot en met 100 leerlingen: 0,18;
- b) leerlingengroep eerste graad: eerste leerjaar B + tweede leerjaar B:
 - 1) schijf van 1 tot en met 25 leerlingen: 0,54;
 - 2) schijf van 26 tot en met 50 leerlingen: 0,27;
 - 3) schijf van 51 tot en met 100 leerlingen: 0,135;
- c) leerlingengroep onthaaljaar:
 - 1) schijf van 1 tot en met 25 leerlingen: 0,585;
 - 2) schijf van 26 tot en met 50 leerlingen: 0,315;
 - 3) schijf van 51 tot en met 100 leerlingen: 0,18;
- d) leerlingengroep tweede graad ASO:
 - 1) schijf van 1 tot en met 25 leerlingen: 0,405;
 - 2) schijf van 26 tot en met 50 leerlingen: 0,225;
 - 3) schijf van 51 tot en met 100 leerlingen: 0,135;
- e) leerlingengroep tweede graad TSO:
 - 1) schijf van 1 tot en met 25 leerlingen: 0,45;
 - 2) schijf van 26 tot en met 75 leerlingen: 0,27;
 - 3) schijf van 76 tot en met 150 leerlingen: 0,09;
- f) leerlingengroep tweede graad BSO:
 - 1) schijf van 1 tot en met 25 leerlingen: 0,54;
 - 2) schijf van 26 tot en met 75 leerlingen: 0,27;
 - 3) schijf van 76 tot en met 150 leerlingen: 0,135;
- g) leerlingengroep derde graad ASO met inbegrip van, binnen de modernisering, de 7de leerjaren gericht op het hoger onderwijs en die behoren tot de discipline modern:
 - 1) schijf van 1 tot en met 25 leerlingen: 0,405;
 - 2) schijf van 26 tot en met 50 leerlingen: 0,225;
 - 3) schijf van 51 tot en met 100 leerlingen: 0,135;
- h) leerlingengroep derde graad TSO:
 - 1) schijf van 1 tot en met 25 leerlingen: 0,45;
 - 2) schijf van 26 tot en met 75 leerlingen: 0,27;
 - 3) schijf van 76 tot en met 150 leerlingen: 0,09;
- i) leerlingengroep derde graad BSO met inbegrip van, binnen de modernisering, de 7de leerjaren gericht op instroom arbeidsmarkt:
 - 1) schijf van 1 tot en met 25 leerlingen: 0,54;

- ▶ 2) schijf van 26 tot en met 75 leerlingen: 0,27;
3) schijf van 76 tot en met 150 leerlingen: 0,135.
- Er is ook een **aanpassing in de organisatie van het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers (AN) in het gewoon voltijds secundair onderwijs**.
Elke contactschool krijgt naast een aantal uren-leraar ook enkele **specifieke uren-leraar**. Dit laatste bedraagt nu 0,9 per regelmatige AN op de eerste lesdag van februari van het voorafgaande schooljaar, maar wordt **aangepast naar 0,3 per regelmatige AN**.

Organisatie van de levensbeschouwelijke vakken

Onderstaande beleidsmaatregelen gaan over de **concrete uitwerking van het kader voor de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken (LBV)** dat is voorgesteld in het decreet LBV. Meer informatie over dit laatste is terug te vinden in de vorige Op Stapel ([Op Stapel 2026-08](#)).

- Het aantal **aanvullende lestijden** voor de **meest gevolgde cursus** godsdienst, niet-confessionele zedenleer of cultuurbeschouwing of voor de subgroep in kwestie voor de **minder gevolgde cursus** in kwestie voor het **gewoon lager onderwijs**, wordt op de volgende **aangepaste wijze** berekend:

aantal regelmatige leerlingen lager onderwijs op de teldag <i>in de meest gevolgde cursus</i> of <i>in de subgroep in kwestie voor de minder gevolgde cursus in kwestie</i>	aantal cursussen	aantal lestijden
tot en met 24 leerlingen.	1 cursus	2 lestijden
vanaf 25 leerlingen.	2 cursussen	4 lestijden
vanaf 44 leerlingen.	3 cursussen	6 lestijden
vanaf 66 leerlingen.	4 cursussen	8 lestijden
vanaf 88 leerlingen.	5 cursussen	10 lestijden
vanaf 110 leerlingen.	6 cursussen	12 lestijden
vanaf 135 leerlingen.	7 cursussen	14 lestijden

vanaf 160 leerlingen.	8 cursussen	16 lestijden
vanaf 185 leerlingen.	9 cursussen	18 lestijden
vanaf 210 leerlingen.	10 cursussen	20 lestijden
vanaf 235 leerlingen.	11 cursussen	22 lestijden
vanaf 260 leerlingen.	12 cursussen	24 lestijden
vanaf 285 leerlingen.	13 cursussen	26 lestijden
vanaf 310 leerlingen.	14 cursussen	28 lestijden
vervolgens per groep van 30 leerlingen.	+ 1 cursus	+ 2 lestijden

Uitgangspunten voor de berekening van deze lestijden:

- Ze worden berekend op de teldag voor de berekening van de lestijden volgens de schalen (eerste schooldag van februari of oktober), afhankelijk van het aantal regelmatige leerlingen.
- De berekening gebeurt per vestigingsplaats.
- Er wordt in een herberekening in de loop van het schooljaar voorzien bij een veranderde leerlingenpopulatie.

De berekening van de minder gevolgde cursus gebeurt op basis van dezelfde splitsingsnormen als voor de meest gevolgde cursus (cf. tabel), doch met enkele specifieke aanpassingen:

- Bij de minder gevolgde cursus is het mogelijk dat er slechts een beperkt aantal leerlingen ingeschreven worden in de school over verschillende leerjaren. Om de organisatie en de lessen haalbaar te houden, worden er **drie subgroepen** voorzien, nl. **1 per graad**. Per subgroep worden lestijden toegekend, op basis van dezelfde splitsingsnormen van de meest gevolgde cursus.

Opmerking: de leerlingen van de taalheldklas die een minder gevolgde cursus volgen, worden ook bij de subgroepen gezet:

- voor de 1^e graad: leerlingen die voor 1 januari van het lopende schooljaar zeven jaar worden
- voor de 2^e graad: leerlingen die voor 1 januari van het lopende schooljaar acht of negen jaar worden
- voor de 3^e graad: leerlingen die voor 1 januari van het lopende schooljaar ouder dan negen jaar zijn

Voor scholen die hun leerlingen **niet per leerjaar registreren**, gebeurt de indeling in de drie subgroepen **op basis van leeftijd**:

- de leerlingen die voor 1 januari van het lopende schooljaar jonger dan acht jaar zijn, worden per minder gevolgde cursus samengeteld
- de leerlingen die voor 1 januari van het lopende schooljaar acht of negen jaar worden, worden per minder gevolgde cursus samengeteld
- de leerlingen die voor 1 januari van het lopende schooljaar ouder dan negen jaar zijn, worden per minder gevolgde cursus samengeteld

Er is geen verplichting meer om de LBV parallel te organiseren (maar het kan nog wel).

Het totaal aantal aanvullende lestijden van de minder gevolgde cursus in een school, mag nooit meer bedragen dan het totaal aantal aanvullende lestijden van de meest gevolgde cursus waarop de school recht heeft.

- Het aantal uren-leraar in het **voltijds secundair onderwijs** uitsluitend voorbehouden voor het onderwijzen van de vakken godsdienst, niet-confessionele zedenleer, cultuurbeschouwing of eigen cultuur en religie, wordt afzonderlijk vastgesteld per vak, per graad en op basis van de volgende **aangepaste splitsingsnormen**:
 - in de eerste graad en het structuuronderdeel onthaaljaar anderstalige nieuwkomers samen:
 - a. 26 leerlingen voor 2 klassen;
 - b. 51 leerlingen voor 3 klassen;
 - c. 76 leerlingen voor 4 klassen;
 - d. nadien per volledige schijf van 25 leerlingen 1 klas extra;
 - in de tweede en de derde graad:
 - a. 28 leerlingen voor 2 klassen;
 - b. 55 leerlingen voor 3 klassen;
 - c. 82 leerlingen voor 4 klassen;
 - d. nadien per volledige schijf van 27 leerlingen 1 klas extra.

Uitgangspunten voor de berekening van de uren-leraar:

- Ze worden in principe berekend op de eerste lesdag van februari van het voorgaande schooljaar. De teldag voor nieuwe scholen of in opbouw zijnde scholen is de eerste lesdag van oktober.
- Op de eerste lesdag van oktober vindt een herberekening plaats.
- Afhankelijk van het aantal regelmatige leerlingen op de teldag worden een aantal klassen gegenereerd. De **berekening gebeurt voor de A-stroom, voor de B-stroom en de structuuronderdelen onthaaljaar anderstalige nieuwkomers samen, voor de tweede en derde graad apart.** Als er enkel B-stroom is, gebeurt het voor de B-stroom apart. Als er enkel onthaaljaar is, gebeurt het voor het onthaaljaar apart.
- Het aantal klassen volgens deze berekening wordt vermenigvuldigd met het aantal wekelijkse lestijden voor de bedoelde vakken. Dit geeft het aantal uren-leraar.
- Na 1 oktober is er een herberekening bij een veranderde leerlingenpopulatie na 1 oktober.

- ▶ ➤ **De regels rond de wedertewerkstelling gelden door de reorganisatie nu ook voor leraren LBV in het basis- en secundair onderwijs.** Bij een ter beschikkingstelling wegens ontstentenis van betrekking (TBSOB) zullen deze leraren een opdracht krijgen in een ander ambt, indien ze daarvoor een vereist bekwaamheidsbewijs hebben. Hebben ze een voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor een ander ambt, dan moeten het personeelslid en het schoolbestuur daar mee akkoord gaan.

Alle bovenstaande maatregelen gaan in op 1 september 2026.

Protocol van het Gemeenschapsonderwijs bij het Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van verschillende besluiten van de Vlaamse Regering van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de besparingen op de levensbeschouwelijke vakken en in het secundair onderwijs

Het Gemeenschapsonderwijs geeft een **protocol van niet-akkoord** bij het besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van verschillende besluiten van de Vlaamse Regering van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de besparingen op de levensbeschouwelijke vakken en in het secundair onderwijs.

Het Vlaams regeerakkoord 2024-2029 schiep bij het Gemeenschapsonderwijs en haar directies verwachtingen naar een flexibeler en eenvoudiger organisatie van LBV. Bij *het voorontwerp van decreet tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken*, drukte het Gemeenschapsonderwijs in het protocol van akkoord dan ook haar tevredenheid uit dat de overheid de problematiek van de organiseerbaarheid van de levensbeschouwelijke vakken wil aanpakken en daartoe meer flexibiliteit wil bieden aan scholen. We konden echter op dat moment nog niet beoordelen of die betere organiseerbaarheid wel zou bereikt worden wegens gebrek aan inzage in het op komst zijnde uitvoeringsbesluit.

Nu het besluit gekend is, komen we tot de conclusie dat we niet akkoord gaan met de concrete uitvoeringsmaatregelen en dit om verschillende redenen:

- 1) Het Gemeenschapsonderwijs stelt vast dat het officieel onderwijs door het voorliggende BVR opnieuw zwaar getroffen wordt, net zoals bij het voorontwerp van decreet over de opheffing van de centra voor deeltijds onderwijs, de tempering van de uitgaven in het volwassenenonderwijs en programmatie en rationalisatie in het basisonderwijs en het secundair onderwijs. Het Gemeenschapsonderwijs in het bijzonder wordt daarenboven ook nog getroffen door het ontwerp van decreet tot wijziging van meerdere decreten over het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de studietoelagen in het hoger onderwijs en de kinderdagverblijven en voor- en nabewaking in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad waarbij omkaderingsmiddelen voor de voor- en naschoolse bewaking en voor de kinderdagverblijven van scholengroep Brussel worden geschrapt.**

- 2) Dit uitvoeringsbesluit strekt tot het bereiken van een andere doelstelling dan een betere organiseerbaarheid van LBV, nl. het vinden van een besparing van 100 miljoen euro. Deze doelstelling staat zelfs met zoveel woorden in de titel van het BVR.
- 3) Na het afsluiten van de onderhandelingen over het voorontwerp van decreet en na de indiening van de desbetreffende protocollen werd de tekst van het onderhandelde voorontwerp van decreet in belangrijke mate geamendeerd, nl. door het inlassen van een besparingsmaatregel. Vanaf begrotingsjaar 2027 zal het gegenereerde bedrag voor de werkingmiddelen LBV maar voor 50% uitbetaald worden. Deze manier van werken alleen al noopt tot het niet akkoord gaan ermee, hetgeen versterkt wordt door het feit dat het Gemeenschapsonderwijs niet akkoord gaat met besparingen in onderwijs én door de vaststelling dat deze besparing de organisatie van LBV niet ten goede komt.
- 4) Het voorontwerp van decreet en het BVR dragen door hun onderscheiden finaliteit en door hun concrete maatregelen eerder bij aan het verhogen van de organisatorische complexiteit van LBV dan aan het verlagen ervan. Dat is ook het besluit van onze bevraging van basisscholen, secundaire scholen en scholengroepen van het Gemeenschapsonderwijs die met de bepalingen van het uitvoeringsbesluit aan de slag zijn gegaan om de impact ervan te kunnen beoordelen.
- 5) Bovendien wil men dit BVR ook gebruiken als legistische drager voor besparingsmaatregelen in het secundair onderwijs, nl. het verlagen van de degressieve schalen met 10% en het verlagen van de coëfficiënt voor OKAN vervolgschoolcoaches van 0,9 naar 0,3. Het Gemeenschapsonderwijs kan niet akkoord gaan met besparingen in onderwijs.

In wat volgt gaan we dieper in op onze bezwaren.

A. De organisatie van LBV: algemene bezwaren

Ten eerste zijn er organisatorische obstakels

De splitsingsnormen in het BVR resulteren voor de meeste scholen in de organisatie van de meest gevolgde LBV in groepen per leerjaar en van de minst gevolgde LBV in groepen per graad. Het voorontwerp van decreet anticipeert hierop door ook het parallisme tussen LBV los te laten (voor het basisonderwijs). Dit resulteert in de praktijk echter in een nog moeilijker puzzel voor de roosteraars dan vandaag het geval is: bij het loslaten van het parallisme hebben leerlingen niet tegelijk de vakken LBV, met als gevolg dat de klasleerkrachten gedurende de lestijden LBV ook altijd zelf voor een deel van de klasgroep zullen moeten staan. Het is dus duidelijk dat bij het loslaten van het parallisme er ook consequenties zijn voor de klasleerkrachten en voor de organisatie van de andere vakken dan die van levensbeschouwing, hetgeen het loslaten van het parallisme onder druk zet.

Werken over vestigingsplaatsen en/of over scholen heen zou soelaas kunnen bieden, maar die werkwijze botst dan weer op andere problemen. Zo dient de verplaatsing te gebeuren van de leerlingen naar die locatie waar de levensbeschouwelijke vakken gegeven worden. Gesteld dat er gekozen wordt om niet-parallel te organiseren, moet op de gekozen locatie het lokaal of lokalen vrij geroosterd worden en kan er dus geen gebruik van gemaakt worden door de betrokken school. Daarnaast moeten ook meerdere verplaatsingen van de leerlingengroepen worden georganiseerd. Daar waar het niet te voet kan (en dat is zo in de feite voor de meeste GO! scholen), dient er leerlingenvervoer georganiseerd te worden. Voor dit leerlingenvervoer dienen scholen dan te putten uit de werkingmiddelen die, zoals hierboven vermeld, vanaf begrotingsjaar 2027 maar voor 50% zullen uitbetaald worden. Voor de verplaatsing van leerlingen moet bovendien een lesuur worden ingeroosterd, wat leidt tot een verlies aan effectieve onderwijstijd.

In het secundair onderwijs komen er nog extra uitdagingen bij: daar moeten de lesroosters van de scholen die het gezamenlijk organiseren, op elkaar afgestemd worden. Directies weten hoe complex het opmaken van lesroosters is, niet enkel omwille van infrastructuur (sportvakken kunnen nu eenmaal niet gegeven worden in labo's) maar ook omwille van personeel dat vaak in meerdere scholen tewerkgesteld is. Structuuronderdelen uit de dubbele finaliteit en arbeidsmarktfinaliteit hebben dan weer praktijkvakken en stages die moeten ingeroosterd worden.

Ten tweede zijn er personeelsobstakels

Door de schrapping in artikel 2 van het BVR zorgt men ervoor dat het voor de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken niet langer bij reffectatieverplichtingen blijft. Ze komen ook in aanmerking voor andere ambten via wedertewerkstelling (ambten waarvoor ze een vereist bekwaamheidsbewijs hebben). Het verruimt dus de reffectatie en wedertewerkstellingverplichtingen voor onze scholen en schoolbesturen. Aangezien het besluit ingaat op 1 september 2026, is dit reeds van toepassing bij de verplichtingen op 1 september 2026.

Daarenboven moet er minstens ook voorzien worden in de professionalisering van leerkrachten die nog geen pedagogische bekwaamheid hebben. Dit is ook het geval voor de personeelsleden die wel beschikken over een pedagogische bekwaamheid: minstens een deel van hen zal moeten geprofessionaliseerd worden om de overstap te maken naar een ander vak. De vraag kan dan ook gesteld worden hoe en wanneer dit allemaal moet georganiseerd worden zonder impact op de effectieve onderwijstijd. Bijkomende vraag is wie die professionalisering (bijv. via een opleiding in het hoger onderwijs) dan moet betalen.

Onze directies wijzen op de link met aanvangsbegeleiding en inductie: 20% van de uren moet lesvrij gemaakt worden voor aanvangsbegeleiding en inductie. Ook dit beschouwen ze als een extra roostermatige belasting en als druk op de effectieve onderwijstijd. Dat, in combinatie met een grotere versnippering van deeltijdse opdrachten binnen een school, pendelopdrachten over meerdere scholen en onzekerheid in personeelsformatie, maakt de personeelsobstakels in hoofdte van scholen en scholengroepen groot.

We willen hier ook wijzen op het rimpeleffect van de maatregelen in dit BVR op de berekening van de globale puntenenveloppe in het secundair onderwijs en dat op een moment dat die globale puntenenveloppe al geraakt wordt door twee andere aangekondigde besparingsmaatregelen, nl. het afschaffen van het forfaitair gedeelte ervan en het verlagen van de degressieve schijven met 10% (zie ook verder in dit protocol). Deze driedubbele besparing op die GPE heeft een zeer grote organisatorische impact op onze scholen en scholengroepen (zeker op het vlak van de secundaire processen) en draagt bij aan de ongewenste impact van de voorziene maatregelen.

Ten derde zijn er infrastructurale obstakels

Scholen vertrekken bij het opmaken van lesroosters van de mogelijkheden die hun infrastructuur biedt. Grotere klasgroepen in de vorm van graadklassen, op schoolniveau of bovenschools, vereisen grotere instructieruimtes. Er zijn in veel scholen onvoldoende lokalen die groot genoeg zijn om groepen van 30 leerlingen of meer met voldoende pedagogisch comfort in onder te brengen. In basisscholen is dit probleem nog acuter. Helaas moet het Gemeenschapsonderwijs ook nu herinneren aan het feit dat er reeds jaren een structurele onderfinanciering van onderwijsinfrastructuur is. In ons Memorandum van 2024 gaven we reeds mee dat de dotatie voor infrastructuur uit de Vlaamse begroting voor het GO! de enige bron is om alle uitbreidingen, vervangingen, renovaties en onderhoudswerken van de onderwijsinfrastructuur te financieren. Voor elke euro die het GO! ontvangt voor het beheer van het patrimonium, is in werkelijkheid minstens 8 euro nodig. Dat creëert een steeds dieper wordende kloof tussen financiële middelen en operationele behoeften.

B. De organisatie van LBV: praktische voorbeelden

Met onderstaande voorbeelden die we gecapteerd hebben tijdens onze consultatierondes bij scholen en schoolbesturen, willen we dieper ingaan op de concrete organisatorische impact van voorliggend besluit en willen we duiden waarom onze directies dit besluit niet meteen verwelkomen.

Voorbeeld 1: basisonderwijs – LBV op schoolniveau organiseren

Voor de meeste basisscholen betekenen de nieuwe berekeningen dat de meest gevolgde cursus wel in leerjaren kan georganiseerd worden (volgens de geldende splitsingsnorm), maar de minder gevolgde cursussen in graden moeten georganiseerd worden. Dit heeft grote consequenties voor de organisatie van de LBV lessen: leerlingen hebben dan niet tegelijk de vakken LBV, met als gevolg dat de klasleerkracht 4 lestijden per week slechts een deel van de klasgroep in de klas heeft. En dit heeft ook als gevolg dat klasleerkrachten tijdens LBV uren altijd zelf voor een deel van de klas moeten staan, waardoor het aantal lesuren dat leerkrachten moeten geven, stijgt.

Een voorbeeld:

- Situatie: (1) niet-confessionele zedenleer is de meest gevolgde cursus. Het 1ste en het 2de leerjaar krijgen bij toepassing van de splitsingsnormen uit het besluit dan apart het vak niet-confessionele zedenleer.
(2) Het 1ste en 2de leerjaar krijgen samen de minder gevolgde LBV (in graadgroep).
- Concrete toepassing: Leerjaar 1 heeft niet-confessionele zedenleer en tegelijk hebben leerjaar 1 en leerjaar 2 de minder gevolgde LBV.
- Gevolg: De klasleerkracht van leerjaar 1 heeft dan geen leerlingen, maar de klasleerkracht van leerjaar 2 heeft dan een deel van de leerlingen, namelijk die leerlingen die niet-confessionele zedenleer volgen. Wanneer leerjaar 2 niet-confessionele zedenleer heeft, dan heeft de klasleerkracht van leerjaar 2 dat deel van de leerlingen die de minder gevolgde LBV volgen. De klasleerkracht van leerjaar 1 heeft geen leerlingen tijdens LBV (voor leerjaar 1 zijn er twee lestijden voor LBV), de klasleerkracht van leerjaar 2 heeft altijd een deel van de leerlingen tijdens LBV én 4 lestijden per week.

Mogelijke oplossing zou dan kunnen zijn door te werken over meerdere vestigingen. In dit geval werken er dan 2 leerkrachten LBV voor de meest gevolgde cursus in de school. Ze werken beiden tegelijk in de leerjaren zodat alle leerlingen samen LBV lessen hebben. Leerjaar 1 heeft NCZ van leerkracht 1 en leerjaar 2 heeft NCZ van leerkracht 2. Leerjaren 1 en 2 hebben samen de lessen LBV van de minder gevolgde cursussen. Alle leerlingen hebben dan samen LBV. Dit verhoogt evenwel de uitdagingen inzake roosteren nog meer.

Een andere mogelijke oplossing is bovenschools werken met verschillende leerkrachten op verschillende scholen, maar ook dit is geen wondermiddel zoals uit voorbeeld 2 blijkt.

Voorbeeld 2: basisonderwijs – LBV bovenschools organiseren

Een directeur-coördinator bekijkt de mogelijkheid om over drie basisscholen heen de cursussen in de erkende godsdiensten en voor niet-confessionele zedenleer bovenschools te organiseren op woensdagnamiddag. De eerste vraag die zich dan stelt, is welke impact die keuze zal hebben op de reguliere schooltijd. Concreet stelt hij zich immers de vraag of hij dan op woensdagvoormiddag de school twee uren

later kan starten of, met andere woorden, wie kan hij dan laten voorzien in opvang aangezien het geen optie is om leerlingen in een basisschool later op school te laten aankomen. Als opvang te organiseren valt en regelgevend ook kan, heeft dit natuurlijk ook een impact op het schoolreglement en arbeidsreglement. In het basisonderwijs zal er dus altijd een groep zijn waarvoor opvang moet gegarandeerd worden door de klastitularis en opvang impliceert ook een pedagogisch zinvolle invulling.

Als er abstractie gemaakt wordt van het tijdstip waarop de cursussen worden georganiseerd, merkt de directeur-coördinator op dat de verschillen in schoolorganisatie zoals de lessen, pauzes, middagpauze, e.d. afstemming bemoeilijken. Die elementen op elkaar afstemmen in functie van het faciliteren van het bovenschools organiseren, zou een te grote impact hebben op de globale werking en organisatie van elke basisschool. Daarenboven gaat de benodigde verplaatsingstijd ten koste van lestijd. Minstens 30 minuten verplaatsingstijd heen en terug naar de dichtstbijzijnde school die lokalen voor grotere groepen heeft, de organisatie van die verplaatsing met inbegrip van de nodige begeleiding en een halvering van de werkingsmiddelen LBV (bijv. te gebruiken voor busvervoer) doet besluiten dat het bovenschools organiseren geen haalbare optie is.

De directeurs-coördinator stellen ook de terechte vraag of en hoe er zal bespaard worden in het buitengewoon basisonderwijs qua aanvullende lestijden en splitsingsnormen.

Voorbeeld 3: secundair onderwijs – LBV op schoolniveau organiseren

Laat ons een secundaire school nemen in een gemeente met ongeveer 15.000 inwoners. De school telt een goede 300 leerlingen, met een A- en B-stroom in de 1^e graad en met een aanbod aan structuuronderdelen uit de drie finaliteiten in de 2^e en 3^e graad. De directeur simuleert op basis van het besluit een rooster voor volgend schooljaar en stelt vast dat dat programma vastloopt van zodra de graden en finaliteiten overschreden worden. Hij onderzoekt of het bundelen van uren op maand- of jaarbasis een oplossing kan zijn. Daar botst hij op de problematiek van de algemene vakken die in die projectperiode niet gegeven worden en dus later op schooljaar moeten ingehaald worden. Daarenboven zou dat de gebruikelijke flow van de algemene vakken onderbreken wat op pedagogisch-didactisch bezwaren botst. Vervolgens heeft hij bekeken of een 'carrousel-systeem' in de derde graad een optie zou zijn, maar ook hier botst hij op praktische bezwaren: dat zou enkel kunnen als er slechts vier en geen zes levensbeschouwingen moeten aangeboden worden. Zijn conclusie is dat hij de hogere splitsingsnormen zal moeten toepassen, maar daaraan weinig flexibilisering zal kunnen koppelen. De puzzel leggen - wat lesroosters in een secundaire school maken hoe dan ook al is – zal er niet eenvoudiger op worden.

Een andere directeur, van een school met een goede 600 leerlingen uit dezelfde scholengemeenschap, bracht nog een andere bezorgdheid m.b.t. het personeel aan: door de hogere splitsingsnormen kan men in een situatie belanden waarbij een leerkracht parallel staat met zichzelf. Dat sluit aan bij een eerder punt hierboven over boventaligheid, reffectatie en wedertewerkstelling. De school, met twee vestigingsplaatsen en studieaanbod dubbele finaliteit en arbeidsmarktfinaliteit, heeft leerlingen die de minst aangeboden levensbeschouwelijke vakken volgen, verspreid zitten over verschillende structuuronderdelen, leerjaren én vestigingsplaatsen. Leerlingen die niet-confessionele zedenleer volgen, zitten in de 2e graad verspreid over 13 groepen op 2 vestigingsplaatsen en moeten samen 2 lessen krijgen. Gevolg is dat er voor 13 groepen op hetzelfde moment moet geroosterd worden voor de grootste godsdienst of, anders gezegd, 5 klassen in de 2^e graad voor 10 uren-leraar. Naar personeel toe betekent dat dat de 5 leerkrachten Islam parallel lesgeven, maar dat lukt niet omwille van de aanstellingsvoorwaarden TADD en de vaste benoeming van leerkrachten.

Voorbeeld 4: secundair onderwijs – LBV bovenschools organiseren

Laat ons een centrumstad nemen met ongeveer 90.000 inwoners waar het Gemeenschapsonderwijs vier secundaire scholen heeft die samen alle finaliteiten en graden aanbieden. Deze scholen bekijken samen met de coördinerend directeur of een bovenschoolse organisatie van de levensbeschouwelijke vakken een organisatorische verbetering zou zijn. Naast de infrastructurele vraag, namelijk welke school heeft lokalen die groot genoeg zijn, stelt zich de vraag of het parallel of niet-parallel kan. Die laatste piste blijkt niet haalbaar, roostermatig, door de verschillen in lessentabellen van de drie finaliteiten.

Daarenboven stelt men ook vast dat de verplaatsingstijd van alle leerlingen naar één locatie telkens één lesuur uit het lesrooster haalt om die verplaatsing mogelijk te maken. Bovendien is dit gekoppeld aan de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken bij het begin/het einde van de lesdag of net voor/na de middagpauze. Rekening houdend met het feit dat leerlingen uit de dubbele finaliteit en arbeidsmarktfinaliteit ook nog stage hebben in hun rooster én met het feit dat het vak lichamelijke opvoeding in alle lesroosters vastgezet wordt omwille van - opnieuw - infrastructurele belemmeringen, dan is deze piste geen valabele optie en dus al zeker geen organisatorische verbetering ten opzichte van de huidige situatie.

Daarenboven stellen onze directies zich niet alleen organisatorische vragen, maar hebben ze ook bezwaren van pedagogisch-didactische aard. Voor het secundair onderwijs zullen de groepen voor levensbeschouwelijke vakken niet alleen groter, maar ook diverser worden omwille van de verplichte toepassing van de hogere splitsingsnormen. Minstens een onderscheid maken tussen de A- en de B-stroom in de 1^e graad zou om pedagogisch-didactische redenen een meerwaarde zijn. Evident ook voor de 2^e en 3^e graad waar het samenzetten van leerlingen over de finaliteiten heen enkel mathematisch misschien als opportuniteit gezien kan worden.

Zolang het tot de plicht behoort van het Gemeenschapsonderwijs om te voorzien in levensbeschouwelijk onderwijs, is het ook aan de overheid om het Gemeenschapsonderwijs hiertoe in staat te stellen. Tegelijkertijd heeft het Gemeenschapsonderwijs zich ook volop geëngageerd om de dalende onderwijskwaliteit aan te pakken. We staan volop achter de doelstellingen van de Vlaamse toetsen en hebben met ons Ambitieplan een duidelijk pad richting een hogere onderwijskwaliteit. Daarom achten we het niet wenselijk dat er nog geput wordt uit de reguliere omkadering en/of uit de reguliere werkingsmiddelen voor de organisatie van levensbeschouwelijke vakken om de gevolgen van dit op besparingen gerichte BVR op te vangen. Want dat betekent dan minder lestijden of lessen en minder werkingsmiddelen voor Nederlands, wiskunde of andere algemene vakken. Als we de onderwijskwaliteit drastisch willen verhogen (en dat is wel degelijk de centrale beleidsdoelstelling van het Gemeenschapsonderwijs), zijn alle reguliere omkaderings- en werkingsmiddelen daarvoor nodig.

C. De besparingsmaatregelen in het secundair onderwijs

Het besluit bevat ook twee **besparingsmaatregelen met betrekking tot het secundair onderwijs**, maatregelen die mee tot dit protocol van niet-akkoord hebben geleid.

Het Gemeenschapsonderwijs stelt op prijs dat de Vlaamse Regering gezocht heeft naar maatregelen om het bedrag dat op het secundair onderwijs moet bespaard worden, lager te houden dan initieel was voorzien in het Centenboekje. Desalniettemin blijft het Gemeenschapsonderwijs - evident - bij haar principiële standpunt dat besparen op onderwijs contraproductief is.

We waarderen dat de overheid niet raakt aan de reguliere omkadering voor het onthaaljaar voor anderstalige nieuwkomers, maar toch willen we wijzen op het belang van deze **vervolgschoolcoaches** voor deze kwetsbare doelgroep. Door deze besparingsmaatregel verliest het Gemeenschapsonderwijs ruim 1.400 uren. Omgezet in een opdrachtenbreuk in 20en komt dat neer op 70 voltijdse equivalenten. Dit zal een zeer grote impact hebben op de ondersteuning en begeleiding van de overgang van deze kwetsbare doelgroep naar een reguliere opleiding na hun traject in OKAN. Uiteraard zal dit ook een effect hebben op de kansen van deze leerlingen die vooral doorstromen naar richtingen in de arbeidsmarktfinaliteit en het buitengewoon secundair onderwijs. Om die ondersteuning in stand te kunnen houden, zullen scholen moeten putten uit het reguliere urenpakket of zullen ze het lagere pakket uren voor vervolgschoolcoaching moeten doorvoeren. Wij vrezen dat de opdracht van de vervolgschoolcoaches, met name begeleiding, ondersteuning en opvolging van ex-OKAN-leerlingen enerzijds en expertise-overdracht en -opbouw anderzijds, hierdoor niet meer te realiseren valt. De vervolgscholen zullen dan ook minder kunnen rekenen op de expertise van deze vervolgschoolcoaches om die warme overdracht van deze leerling te faciliteren.

Het **verlagen van de degressieve schijven** bij de berekening van het pakket uren-leraar betekent voor het GO! een verlies van 2.280 uren-leraar. Voor referentie: afgezet op een opdrachtenbreuk van 21en komt dat neer op 109 voltijdse equivalenten. Nemen we de gemiddelde noemer 24en, komt dat neer op 95 voltijdse equivalenten. Niet alleen zorgt een lager pakket uren-leraar voor scholen voor organisatorische moeilijkheden, maar heeft dit ook een impact op de berekening/grootte van de globale puntenenveloppe. Dit rimpeleffect heeft tot gevolg dat het verlagen van de degressieve schijven tot een dubbele besparing leidt, nl. op uren-leraar (het primaire proces) én op de globale puntenenveloppe (het secundaire proces). Wat dit laatste betreft heeft de Vlaamse regering ook nog beslist om het forfaitaire deel van de globale puntenenveloppe te schrappen, nl. als onderdeel van de directe besparingen in het secundair onderwijs. En ten derde hebben de nieuwe klassplitsingsnormen LBV eveneens een negatief effect op de berekening/grootte van de globale puntenenveloppe (zie ook al hoger in dit protocol). De globale puntenenveloppe passeert dus drie keer langs de besparingskassa. De globale puntenenveloppe is echter van groot belang voor de secundaire processen die op hun beurt jaar na jaar toenemen in omvang, complexiteit en belang. Deze processen zijn nodig om onderwijs en scholen te kunnen organiseren én om directies en leerkrachten zo maximaal mogelijk te kunnen laten focussen op hun kerntaak, nl. onderwijs van hoge kwaliteit verstrekken.

Deze besparingsmaatregelen hebben een grote impact op de organisatie van het primaire proces en van de secundaire processen. Ook om die reden ziet het Gemeenschapsonderwijs zich dus genoodzaakt om een protocol van niet-akkoord neer te leggen.

